

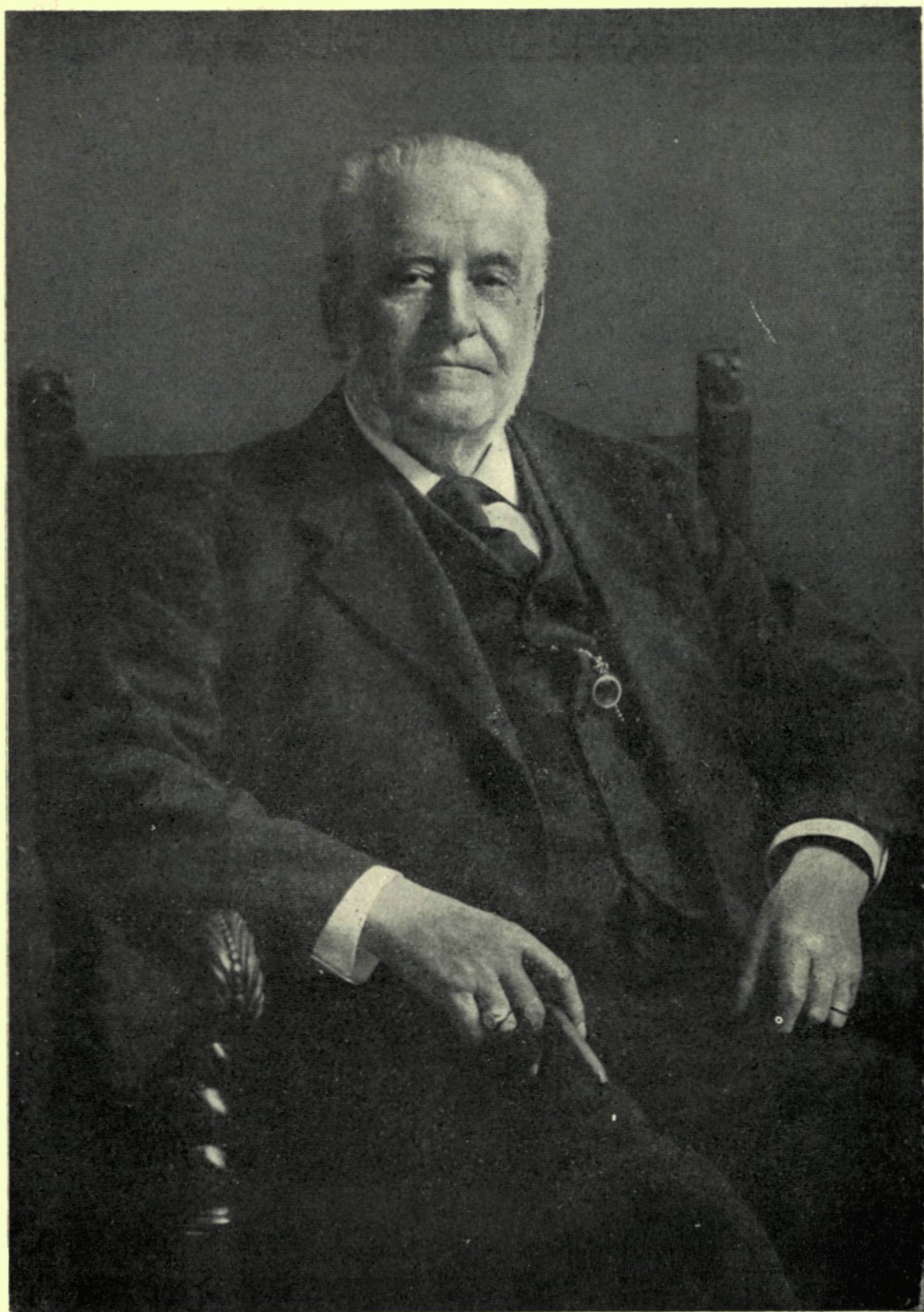
LODEWIJK PINCOFFS DOOR ZIJN ZOON ADOLPH L. PINCOFFS

LODEWIJK Pincoffs werd den 7den Juny 1827 te Rotterdam geboren. Zijn vader, Duitscher van geboorte, die in het begin der eeuw zich in Holland gevestigd had, dreef eene grossierszaak in manufacturen. Pincoffs ontving zijne opvoeding in privaat-scholen en eene handelsschool in Duitschland. Na eerst gedurende eenige jaren in London, waar zijn oudste broeder gevestigd was, en in Antwerpen zich in de handelspraktijk geoefend te hebben, vestigde hij zich, kort na den dood van zijn vader, in Rotterdam en vormde met zijn neef en schoonbroeder, Henri Kerdijk, de firma Kerdijk en Pincoffs, die zich voornamelijk toelegde op den handel in indigo, meekrap en aanverwante artikelen. Voor die firma maakte hij verschillende reizen naar Amerika. In 1851 trad hij in het huwelijk met Esther Raphael, de dochter van een Amsterdamsch bankier. Uit dit huwelijk werden drie zonen geboren.

Gedurende eenige jaren had hij voorspoed in zijne zaken maar langzamerhand verminderde de consumptie van de artikelen, waarin hij handel dreef, door de concurrentie van anilinkleuren.

Door een toeval kwam hij in aanraking met personen, die eene factory hadden opgericht aan de westkust van Afrika. Voor veel te hoogen prijs, zooals later bleek, werd die zaak door Kerdijk-Pincoffs overgenomen. De jongere broeder van Kerdijk trad op als directeur in Afrika en dank aan zijne energie nam de zaak in bloei toe.

Maar kort daarop volgde zijn dood en niet lang daarna brandde de hoofdfactory in Banana af. Door kunst en vliegwerk werd de zaak voortgezet, na eenige jaren werd zij in eene commanditaire vennootschap veranderd, waaruit later de Afrikaansche Handelsvereniging geboren werd. Hoewel gedurende sommige jaren de zaak winsten opleverde was de toestand toch, na die eerste calamiteit, nooit zuiver. Voor geleden verliezen werd de privé-rekening van Kerdijk-Pincoffs belast en toen die som, die met het oog op het

16. LODEWIJK PINCOFFS 1827—1911.

gebrek aan fortuin der firmanten eene fictieve bate was, zeer groot werd, werd dit door allerlei gefingeerde boekposten verheimelijkt.

Inmiddels werd oogenschijnlijk de positie van Pincoffs ieder jaar sterker. Reeds in 1856 werd hij tot lid van den Gemeenteraad gekozen en kort daarna werd hij lid van de Provinciale Staten. In beide lichamen werd hij binnen korten tijd een der meest invloedrijke leden. Hij was geen groot redenaar maar hij had het talent, hoe lang of verward de discussie was, juist de punten te vinden, waarmede eene meerderheid zich vereenigen kon en het is een merkwaardig feit dat hij, dank aan dat talent het debat te resumeren, hij, in al de jaren dat hij lid van den Raad was, niet meer dan drie of viermaal, op een belangrijk punt in de minderheid was.

Maar dit vormde slechts een klein deel van zijne werkzaamheid. Hij richtte de Rotterdamsche Ambachtsschool op; aan hem en den heer M. Mees is het te danken dat de Ned. Amerikaansche Stoomvaart Maatschappij hare eerste moeilijke periode te boven kwam; hij was de ziel en leider van de Rotterdamsche Bank; de Nederl. Ind. Gasmaatschappij was zijn werk. Kortom, men kan gerust zeggen dat niets van eenig belang, op welk terrein ook, in Rotterdam ondernomen werd, zonder dat de hulp van Pincoffs werd ingeroepen, altijd was hij bereid en met zijne talenten en naar vermogen met zijn geld eene goede zaak te steunen.

Herhaalde malen werd hem eene candidatuur voor de Tweede Kamer aangeboden en ook de portefeuille van Financiën in de ministeries Fock en Kappeyne werd door hem geweigerd. Nadat hij in 1872 tot lid van de Eerste Kamer was gekozen trok hij zich uit eenige van zijne tallooze posities als commissaris of bestuurslid terug en bemoeide hij zich minder met détails, maar hij bleef toch de leider en raadsman. Bovendien werd hij overstelpt met verzoeken en sollicitatiën van iederen aard, zoodat hij niet zelden de „Voorzienigheid van Rotterdam” werd genoemd. En het verzoek van iedereen, de armen en nederigen niet het minst, werd grondig onderzocht en als hunne zaak hem verdienstelijk voorkwam, spaarde hij geen tijd of moeite hen te helpen.

Intusschen was men begonnen den Nieuwen Waterweg aan te leggen en Pincoffs begreep, dat de bestaande havenwerken ten eenenmale onvoldoende zouden zijn na de voltooiing er van. Met het oog hierop richtte hij in 1872 de Rotterdamsche Handelsvereeniging op met een kapitaal van 15 millioen gulden, gesteund door buitenlandsch kapitaal. Misschien hoopte hij op die wijze ook de Afrikaansche Handelsvereeniging te steunen, door haar te verlossen van de betaling der enorme sommen die zij als interest aan bankiers betaalde, om haar in staat te stellen, behalve de enorme lasten, hooge dividenden over een kapitaal van bijna 6 millioen gulden te betalen. Niettegenstaande felle oppositie gelukte het hem de concessie voor die nieuwe havenwerken te verkrijgen en gesteund door Stieltjes werd het groote werk voltooid.

Doch het noodlot vervolgde hem; de Waterweg verzandde, het enorme kapitaal in de onderneming gestoken, wierp geen rente af, verschillende andere ondernemingen, zooals een groot goederenconsortium, de reorganisatie van den Centraal-Spoorweg, beantwoordden niet aan de verwachting. De Rotterdamsche Handelsvereeniging, in plaats van de Afrikaansche te kunnen steunen, kwam zelve in groote financiële moeielijkheden. Door de relatiën van Pincoffs met den Koning van België, die toen in het midden van zijne Congo-plannen was, hoopte hij misschien de Afrikaansche Handelsvereeniging te kunnen reorganiseeren of aan een Belgisch syndicaat te verkoopen. Doch hoewel de Koning hem zeer vereerende voorstellen deed om zich nauwer aan het bestuur van den Congo-staat aan te sluiten, gelukten de financiële plannen niet en toen de bankiers verdere voorschotten weigerden, werd de toestand onhoudbaar.

In Mei 1879 gaf Pincoffs den strijd op en vluchtte hij naar Amerika. Tot op het laatste oogenblik had het publiek niet het minste begrip wat de werkelijke toestand was. Op den dag zijner vlucht werden de obligaties van de Afrikaansche Handelsvereeniging op bijna pari genoteerd.

De paniek die volgde, is onbeschrijfelijk. Het was niet meer dan natuurlijk dat algemeen werd gedacht, dat Pincoffs enorme sommen gestolen had en fantastische verhalen

17. SPOTPRENT OP DE VLUCHT VAN L. PINCOFFS.

verschenen in de pers over zijne luxueuse levenswijze in New-York.

In werkelijkheid had hij ternauwernood genoeg geld medegenomen om de reiskosten te betalen; zelfs het vrij aanzienlijke fortuin zijner vrouw werd achtergelaten.

De man die over millioenen had beschikt trachtte zijn kost te verdienen door een kleinhandel in cigaren. Hij kwam later in aanraking met de New-York World en schreef gedurende eenigen tijd voor dat blad artikelen over buitenlandsche politiek. In 1881 vertrok hij met zijn vrouw en jongsten zoon naar Chicago. Door den dood van een broeder zijner vrouw, die haar een matig inkomen voor haar levensnalieliet, werd hij van nijpende zorg verlost. Maar hoewel hij met energie werkte, had hij geen voorspoed in zaken. Sedert 1894 leefde hij weder in New-York. Tot op het laatst behield hij zijne fysieke en geestelijke gezondheid en bleef werken tot weinige dagen voor zijn dood. Hij stierf na eene korte ongesteldheid den 28sten September 1911 ten huize van zijn oudsten zoon, waar hij de laatste maanden van zijn leven doorbracht.

Wanneer wij ons afvragen wat het geheim was van dat groot succès en van dien diepen val, dan vinden wij het antwoord in zijn onbegrensd zelfvertrouwen en optimisme. Iemand die altijd zeker van zijn stuk is, die geene twijfel of aarzeling kent, sleept de massa met zich mede; ieder succès dat hij behaalt vermeerdert het geloof aan zijne onfeilbaarheid en bij het publiek en bij hemzelf. Voeg daarbij een rustelooze energie, wat hij aanvatte, groot of klein, was voor hem voor het oogenblik de eenige zaak in de wereld, eene innemende persoonlijkheid en een groot talent met menschen om te gaan van iederen stand, van vorst tot daglooner, en, bovenal eene bijna hypnotische gave, de lieden te doen gelooven dat het ten slotte hunne eigen ideeën waren die hij uitvoerde. Het saillante punt zijner persoonlijkheid is misschien nooit juister gekarakteriseerd dan in het begin zijner carrière, door Mr. Oldenkott die van hem schreef: „du savoir je doute qu'il en ait beaucoup; du savoir faire il en a incommensurablement”.

Maar aan den anderen kant leidde dat optimisme hem er

toe middelen te gebruiken, die ten hoogste afkeurenswaardig waren, in het geloof dat ten slotte alles terecht moest komen. Hij was zich bewust dat, als hij het kon volhouden, totdat de Waterweg voltooid was, de toestand gered was en dat, zoo de zaak viel vóór dien tijd, eene onbeschrijfelijke paniek zou volgen. Voor hem heiligde het doel de middelen en toen het bleek dat hij zijn doel niet kon bereiken en hij moest vallen, volgde voor hem de straf, die allen treft, welke zondigen tegen de moreele orde.

Maar het goede wat hij gedaan heeft, de stoot, dien hij gegeven heeft, die Rotterdam tot een van de grootste havensteden heeft gemaakt, zal niet worden vergeten en het nageslacht zal hem, met al zijne fouten en zwakheden, herdenken als misschien de meest merkwaardige figuur, die ooit in het Rotterdamsche handelsleven is opgetreden.

—

Dit artikel, oorspronkelijk bestemd voor het Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek, doch daarvoor afgewezen omdat de aangenomen tijdgrens opname uitsloot, heeft de uitgever, de heer Wouter Nijhoff, door vriendelijke bemiddeling van Dr. F. K. H. Kossmann, afgestaan voor het Rott. jaarboekje, waarin het, juist een eeuw na Pincoff's geboorte, gaarne wordt opgenomen, als aanvulling van het voortreffelijke In memoriam, bij zijn dood door den heer J. Hudig in het Jaarboekje 1912 geschreven.

De schrijver, Adolph L. Pincoffs, geboren te Rotterdam, 3 Juli 1852, was in 1916 advocaat te New-York.

„Na 1916” schrijft Nijhoff, „heb ik geen brieven meer van hem. Ik denk, dat hij toen of niet lang daarna gestorven is”.

Wij hebben het artikel gegeven zooals het ons in handen kwam, zonder aanvulling of wijziging. Alleen voegen wij er een paar brieven aan toe, door Lodewijk Pincoffs aan twee zijner vroegere stadgenooten geschreven, waaruit men kan zien, hoezeer zijn hart altijd aan Rotterdam gehecht is gebleven en hoe omgekeerd ook hier genegenheid voor zijn persoon is blijven bestaan.

Red.

New York, 21 July 1908.

Geachte Heer Sijthoff¹⁾,

Hartelijk dank voor Uwe waarde letteren en voor de moeite die gij U voor mij geeft. De mij toegezonden couranten had ik reeds, zooals U dacht, voor eenige jaren ontvangen.

Omtrent het album refereer ik U aan het mij gezonden nieuwsblad van 7 April 1902, tweede blad; daarin wordt het nader omschreven²⁾. Indertijd werd mij door een mijner vrienden medegedeeld dat de familie Burger dat album had gekocht. Zeer dankbaar zou ik zijn dat te mogen ontvangen, het zou een zoo aangename herinnering voor mij en mijne kinderen zijn.

Maar ik mag U niet te lastig vallen, en geef het liever op dan te veel van Uwe belangstelling te vragen.

Wat betreft het ooit oprichten van een monument, een dergelijke eer verwacht ik niet, er is te veel gebeurd.

Ik ben nu over 81, werk nog geregeld, mis geen dag op kantoor en zijn de zaken ook klein en het leven werkzaam, ik verlies den moed niet.

Dat het mij van tijd tot tijd zwaar valt, begrijpt gij. De dood voor 7 jaren van mijne trouwe, goede vrouw na 48¹/₂ jaren gelukkige echtverbintenis was een vreesselijke slag voor mij, maar de toewijding en zorgzame liefde mijner kinderen, het bewustzijn (hoe verkeerd ik ook dikwerf handelde) dat ik nooit iets ten eigen nutte deed en dat ik niet geheel vruchteloos geleefd heb en het werkzame leven dat ik heb geven mij kracht en moed te volharden. Daarbij is de belangstelling die ik herhaaldelijk, ook niet het minste van U, mogt ondervinden groot en geeft mij moed te volharden.

Met groote belangstelling lees ik wat gij over Van der

1) C. Sijthoff, toenmaals directeur, thans president-commissaris van het Rotterdamsch Nieuwsblad.

2) Bedoeld is het album, dat Pincoffs bij zijn aftreden als raadslid van de burgerij ontving „als blijk van waardeering voor de vele en gewichtige diensten zoowel als raadslid als in andere betrekkingen gedurende een lange reeks van jaren aan Rotterdam bewezen”. Het werd door een bekend Rotterdammer aangekocht en verbrand.

Abraham van Stolk

Linden¹⁾ schrijft, ik wist niet hij nog leefde, hij was een goede trouwe vriend van mij en de ambachtschool en Van der Linden blijven steeds onder mijne aangenaamste herinneringen. Groet hem hartelijk voor mij.

Wat mijn ooit n(aar) Rotterdam komen betreft, daarvan zal wel nooit iets komen; ik ben te oud.

Met innig genoeg zal ik nader van U hooren.

Uw op(recht) toegenegen

L. PINCOFFS.

Mr. Sijthoff,
Direction Rotterdamsch Nieuwsblad
Zuidblaak, Rotterdam.

— —
New-York, 16 Nov. 1908.

Geachte Heer Spruyt²⁾,

Ontvang mijnen hartelijken dank voor de mij toegezonden wandelstok, die ik verleden week in goede orde ontving³⁾. Het is waarlijk een allerliefste attentie van U die mij veel genoeg gaf.

Aangename herinneringen werden bij mij opgewekt en het is, op mijn gevorderden leeftijd, zoo welkom te zien dat men nog niet geheel vergeten is.

Mocht ik U hier in eenig opzicht van dienst kunnen zijn, beschik dan vrij over mij.

Met oprechte hoogachting,

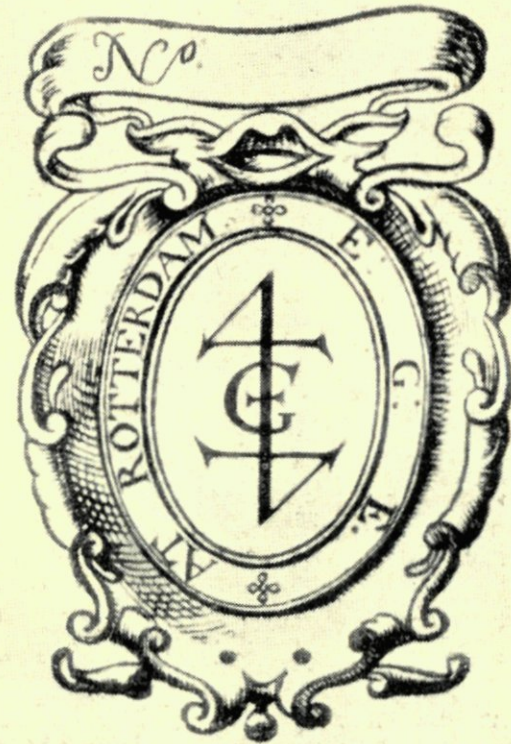
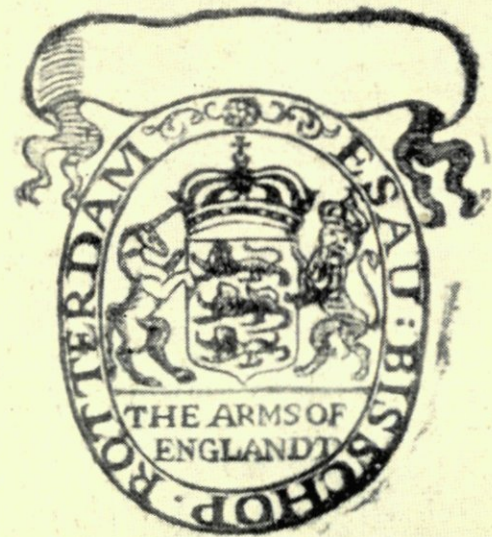
Uw dw. dr. L. PINCOFFS.

WelEd. Heer W. J. Spruyt W.Jzn.
Rotterdam.

1) Hendrik van der Linden Dz., loodgieter, mede-oprichter van de ambachtsschool.

2) W. J. Spruyt W. Jzn., overleden te Rotterdam 6 Maart 1920 in den ouderdom van 84 jaar.

3) Dit was Pincoff's eigen wandelstok, die bij den boedelverkoop in 1879 ook onder den hamer gekomen was. De heer Spruyt zond Pincoffs op zijn jaardag altijd een gelukwensch, vergezeld van vele naamkaartjes van andere Rotterdammers.

18-19. ROTTERDAMSCHЕ TWIJNDERSMERKEN VAN BISSCHOP EN EDENS.

